

**KLASİK SANATLAR VE MÛSİKÎ
PROJESİ UYGULAYAN
ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
- VİZYON BELGESİ -**

TAKDİM

İmam hatip okulları; millî eğitim sistemi içerisinde ortaöğretim düzeyinde eğitim veren, hem mesleğe hem de bir üst öğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan eğitim kurumlarıdır. Bu okullarda verilen eğitim içeriğinin özgünlüğü ve çeşitliliği halkımızın büyük ilgisini görmüş ve "İmam Hatip Mektebi/Okulu/Lisesi" adıyla markalaşarak günümüze kadar gelmiştir. Bu okullar, Osmanlı Devletinden tevarüs ederek gelişen Türk eğitim sisteminin köklü kurumlarından olup, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim veren resmî okullarıdır.

Kuruluşundan bu güne kadar halk-devlet bütünleşmesinin tezahürü olan bu okullarda sağlıklı bir din eğitimi verilmiş; öğrencilere doğru inanç, doğru bilgi, doğru düşünce ve doğru davranış kazandırmayı hedefleyen programlar uygulanmıştır. İmam hatip liselerinde, İslam dininin temel iki kaynağı olan Kur'an ve sünneti referans alan, bid'at ve hurafelerden arındırılmış, sahih bir din öğretimi devletin denetim ve himayesinde gerçekleştirilmektedir. Bu okullarda fen, sosyal, dil, spor, sanat ve kültür dersleri ile temel İslam bilimleri aynı eğitim ortamında, modern imkânlar içerisinde verilmektedir.

Halkımızın yoğun ilgisine mazhar olan imam hatip okulları tarihî süreç içerisinde hukuki engellemelere maruz kalmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 30 Mart 2012 tarihinde kabul edilen 4+4+4 kademeli eğitim yasası ile imam hatip ortaokulları yeniden açılmış, lise kısımlarının sayısı da hızla artmaya başlamıştır.

Nazif YILMAZ
Din Öğretimi Genel Müdürü

İnsanlığın küresel barışa daha çok muhtaç olduğu çağımızda öğrencilerimizi, medeniyet tasavvuru gelişmiş; millî, manevi, ahlaki ve insani değerlerle kuşanmış; kendi kültürüyle bütünleşmiş, farklı kültürlerle barışık; ülkesine ve insanlığa faydalı olma idealinde sahip bireyler olarak yetiştirmenin çaba ve gayreti içerisindeyiz.

Kemiyeti ihmal etmeden **keyfiyeti merkeze alan** bir anlayışla, geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımıza imam hatip okullarında, yaşayacakları çağın bilgisi ve becerisi verilerek ülkemizin ihtiyaç duyduğu insan kaynağına katkı sağlamak için mesleki, akademik, sosyal, sportif, sanatsal ve kültürel boyutlarda eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Bu bağlamda, okullarımıza yol haritası mahiyetinde "Vizyon Belgeleri" hazırlanmıştır. Taslak olarak hazırlanan belgeler geliştirmeye ve katkıya açıktır. Belgelerin hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür eder, uygulamalarda özverili çalışmalarını beklediğimiz yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize başarılar dilerim.

GİRİŞ

Mûsikî

Seslerin bir sanat çerçevesi içerisinde sunulması demek olan mûsikînin en yaygın tanımı şöyledir: Mûsikî bir duygu, düşünce veya olayı anlatmak gayesiyle ölçülü ve ahenkli seslerin belli bir sanat anlayışı içerisinde, ritimli veya ritimsiz olarak estetik bir şekilde bir araya getirilme sanatıdır.

Dinlerin ortak özelliklerinden biri kendilerine has mûsikîlerinin olmasıdır. İslamiyet de diğer bütün dinler gibi mûsikîye önem vermiştir. İslam'la tanışan toplumlar ise kendi mûsikîlerini İslam potası içerisinde eriterek onu geliştirmişlerdir. İslamiyet, Hristiyanlık ve Yahudilikte mûsikî, kimi zaman kutsal kitabı tebliğ aracı olarak, kimi zaman ibadet esnasında, kimi zaman da ibadete davet aracı olarak kullanılmıştır. Burada mûsikîden kastımız illâ enstrümanla yapılan mûsikî değildir. Âhenkle çıkan bir insan sesi de mûsikîdir. Bu bağlamda en doğal enstrüman, insan sesidir. Bu sesi eğitmek ise aynen bir enstrüman kullanmayı öğrenmek gibi zaman ve emek ister.

Mûsikî hayatın her noktasında bizimle beraberdir. Doğduğumuzda kulağımıza okunan ezanla başlar zannedilse de bugünün bilim adamlarına göre mûsikî anne karnında başlar. Sûfîlere göre ise zaten kalp atışları bir ritimdir ve o atmaya başladığı an mûsikî de başlamış demektir. İbn Sina'nın tanımıyla mûsikî, birbirleriyle uyumlu olup olmamaları yönünden sesleri ve bu sesler arasına giren zaman sürelerini, bir melodinin nasıl kompozit edildiğinin bilinmesi amacıyla araştıran matematiksel bir ilimdir.

Eğitimin gayesi, sadece belirli bilgilerin öğretilmesi olmayıp öğrencilerin ilgi ve istidatları ölçüsünde kabiliyetlerinin keşfedilmesi ve geliştirilmesidir. Hem mesleğe hem de yükseköğrenime öğrenci yetiştiren Anadolu imam hatip liselerinde mûsikîye ilgisi ve kabiliyeti olan öğrencilerin keşfedilip yönlendirilmesinde dinî mûsikînin ayrı bir yeri vardır. Kur'an-ı Kerim'i güzel okumak ve cami mûsikîsi içerisinde ifade edilen ilahi, kaside ve mevlit bahirlerinin okunması iyi bir ses terbiyesi ve mûsikî eğitimi almak ile mümkündür.

Milletimiz, dinî mûsikîde kendine özgü bir anlayış geliştirmiş, gerek Kur'an kıraatinde gerekse şiirlerin bestelenmesinde önemli bir çığır açmıştır. Başta Yunus Emre olmak üzere meşhur mutasavvıflara ait güfteler "ilahi" adıyla bestelenmiş ve dinleyenlerin gönlünü coşturan eserler icra edilmiştir. Dinî mûsikî dersleri mûsikîde icra edilen bu eserlerin bilinmesi, kullanılan enstrümanların tanınması açısından önemli bir yere sahiptir.

Hüsn-i Hat

Kur'an-ı Kerim'in indirilişinden sonra Arap alfabesi gelişmiş ve günümüze kadar çeşitli merhalelerden geçerek sanatsal bir boyut kazanmıştır. Kısaca "Hat Sanatı" kavramıyla ifade edebileceğimiz bu sanat dalı Emevîler, Abbasîler, Memlûklüler ve Selçuklular döneminde bir derece olgunluk kazanmıştır. Ancak bu sanatın kaideleri ve zarafetle mükemmel hâle gelmesi, Osmanlılar döneminde Şeyh Hamdullah'ın öncülüğünde olmuştur. Bu olgunlaşma süreci, Kur'an-ı Kerim'i yazma hususunda Hafız Osman, levha yazıları hususunda Sami Efendi ve Rakım Efendi gibi isimleri kültür tarihimize kazandırmıştır.

Türk-İslam sanatları içerisinde diğer sanat dallarının merkezinde sayılan ve maksadı doğrudan Kur'an-ı Kerim'e hizmet olan hat sanatının zarafeti adeta insanları büyüler hâle gelmiş, bu sanat eserlerini seyredenler ondan büyük bir haz almışlardır. İnsan, yaratılışı gereği güzelliğin ve estetiğin hayranıdır. Her insan farklı ilgi ve kabiliyetlere sahiptir. İnsandaki güzellik ve estetik hayranlığı yine onun özündeki farklı kabiliyetlerin keşfi ve geliştirilmesi ile birbirini tamamlar. Eğitim, özü itibarıyla insanda var olan maddi ve manevi güçlerin ortaya çıkarılmasını, kişiye kabiliyetleri doğrultusunda hayat için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasını hedefler.

Hüsn-i hat projesi ile bu alanda ilgi ve istidadı olan öğrencilerin keşfedilmesi ve onların kabiliyetleri doğrultusunda yönlendirilmesi amaçlanmaktadır. Hüsn-i hat'ın çıkış kaynağı, Kur'an-ı Kerim'dir. Hüsn-i hat, kut-

sal kitabımız olan Kur'an'ın ayetlerini en güzel ve onun yüceliğine yakışır şekilde yazma çabasından dolayı ortaya çıkmış bir sanattır. İmam hatip liselerinde Arapça, Kur'an-ı Kerim ve Hadis dersi alan öğrencilerimizden istekli ve kabiliyetli olanları bu sanatla tanıştırmak ve onlara estetik bir bilinç kazandırmak önemlidir. Hüsni hat'a ilgi duyan öğrencilerimize başlangıç seviyesinde bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan bu projede teoriden çok pratiğe ağırlık verilmesi esas alınmıştır.

Ebru

Sanat, insanlık tarihi boyunca var olmuş estetik ifade tarzlarının bütünüdür. İslam toplumlarında sanat, ilahi güzelliği aramanın vasıtası olarak görülmüş ve İslam inancına uygun olarak soyutluğu öne çıkaran fakat figüratif olmayan bir sanat anlayışı benimsenmiştir. Bu ilkeden hareketle kitap süsleme sanatlarımız içinde en soyut sanat olan ebru sanatı, son asırda bir levha sanatı hâline gelerek kitaplardan duvarlara taşınmıştır.

Ebru, Türk-İslam sanatlarının sürprizlere açık ve rengârenk yönüyle insanları derinden etkileyen bir sanattır. Son dönemde ebru sanatına olan ilgi, geçmiş devirlerle kıyaslanamayacak kadar yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu yoğun ilgi, ebru sanatının öğrenimine/öğretimine olan ihtiyacı da beraberinde getirmektedir.

Kadim kâğıt süsleme sanatlarımızdan olan ebru, usta-çırak ilişkisi içinde asırlardır nesilden nesile aktararak şekil ve esaslar çerçevesinde uygulamalı olarak öğretilir.

A. KLASİK SANATLAR VE MÜSİKİ PROJESİ UYGULAYAN ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

NO	İLİ	İLÇESİ	OKUL ADI	UYGULANACAK PROJE
1	İstanbul	Üsküdar	Hakkı Demir Anadolu İmam Hatip Lisesi	Klasik Sanatlar ve Müsikî Projesi
2	İstanbul	Bahçelievler	15 Temmuz Şehitleri Anadolu İmam Hatip Lisesi	Sanat Projeleri (Bu projenin detayları, Vizyon Belgesine yazılmamıştır.)

B. GENEL AMAÇLAR:

1. Klasik sanatlar alanlarında öğrencilerin kabiliyetleri doğrultusunda gelişmelerini sağlamak.
2. Öğrencilerin klasik sanat alanları hakkındaki bilgi ve becerilerini artırmak, sanatsal çalışmalar ortaya koyabilmelerini sağlamak.
3. Sanat bilinci gelişmiş bireyler olarak yetişmelerini ve topluma kazandırılmalarını sağlamak.
4. Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda daha donanımlı, özgüvenleri yüksek, kültür ve medeniyet mirasımızın farkında olarak yetişmelerine ve bu bağlamda tercih ettikleri sanat alanında kendilerini yetiştirebilecekleri yükseköğrenime hazırlanmalarına katkı sağlamak.

C. HÜSN-İ HAT PROJESİNİN ÖZEL AMAÇLARI:

Hüsn-i hat projesini tercih eden öğrenciler;

1. Hat sanatı ve eserleri ile ilgili temel kavramları açıklar.
2. Hat sanatının tarihî gelişimini ana hatlarıyla bilir.
3. Hat çeşitlerini birbirinden ayırt eder.
4. En az bir yazı çeşidinde yazma becerisine sahip olur.
5. Hat sanatında kullanılan malzemeleri tanır ve bunların nasıl kullanılacağını bilir.
6. Hüsn-i hat geleneğinde var olan, sanat meşkinde hoca-talebe münasebetindeki klasik meşk usûlünü korur, erkân ve âdâbını bilir.

D. MÛSİKÎ PROJESİNİN ÖZEL AMAÇLARI:

Mûsikî projesini tercih eden öğrenciler;

1. Mûsikî bilgisinin, Kur'an-ı Kerim'i güzel okumaya dair önemini ve gerekliliğini kavrarlar.
2. Mûsikînin tanımını, önemini ve gerekliliğini ayet ve hadislerle İslam dini içerisindeki yerini kavrar.
3. Günümüzde kullanılan ve unutulmuş dinî mûsikî formları hakkında bilgi edinir.
4. Mûsikînin tarihî süreci hakkında bilgi edinir.
5. İslam ülkelerindeki ilk mûsikîşinaslar, bestekârlar, güftekârlar ve eserleri hakkında bilgi sahibi olur.
6. Makamları tanır ve Kur'an üzerinde uygulamasını yapmayı öğrenir.
7. Dinî mûsikî makamlarına göre ilahiler ve kamet okunuşları hakkında bilgi kazanır.
8. Temel mûsikî enstrümanlarını tanır ve kullanım noktasında istekli olur.
9. Ritim sazları hakkında bilgi sahibi olur.

E. HÜSN-İ HAT VE MÛSİKÎ PROJELERİNİN UYGULAMA SÜRECİ VE AŞAMALARI:

1. Klasik sanatlar ve mûsikî projesi uygulayan okulların proje sınıflarına öğrenciler, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 20 inci maddesinde belirtilen "Ortaokulu veya imam hatip ortaokulunu bitiren öğrenciler, beceri ve yetenekleri doğrultusunda ortaöğretime yerleştirmeye esas puanla ve/veya beceri/yetenek sınav puanıyla tercihleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarına geçiş yaparlar" hükmüne tabidir. Bu bağlamda aynı yönetmeliğin 25 inci maddesinde belirtilen güzel sanatlar ve spor liseleri için gerçekleştirilen uygulamaya göre öğrencilerin kayıtları alınır. Her bir alandan en fazla 30 öğrenci alınır.
2. 2016-2017 Öğretim yılı için Hüsn-i Hat alanında 34, Mûsikî alanında da 34 olmak üzere toplamda 60 öğrenci alınacaktır.

- 3.** Proje kapsamında bu okullara yerleşen öğrenciler için okulun ilk haftası oryantasyon programı uygulanır. Genel Müdürlükçe genel çerçevesi belirlenen programın detayları okul tarafından hazırlanır ve uygulamaya konulur.
- 4.** Proje kapsamındaki öğrenciler, Anadolu imam hatip liseleri haftalık ders çizelgesinde belirtildiği gibi tercih ettikleri sanat alanına göre Görsel Sanatlar veya Müzik derslerinden sadece birini seçerler. Görsel Sanatlar dersinde Hüsn-i Hat; Müzik dersinde Dinî Mûsikî programlarına göre eğitim alırlar.
- 5.** Hafta sonları hüsn-i hat ve mûsikî alanlarında yetiştirme ve destek kursları açılacaktır.
- 6.** Proje kapsamına alınan öğrencilere 9. ve 10. sınıflarda, klasik sanatlar ve mûsikî alanında (hüsn-i hat, ebru v.s.) her hafta genel seminerler verilir ve konferanslar düzenlenir. Bu bağlamda, hafta içi ve hafta sonu çeşitli etkinlikler yapılır. Üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılır. Öğrenciler sanatsal çalışmalarla ilgili etkinlik ve icralarda bulunurlar. Seminerlerin, konferansların ve etkinliklerin içeriği ana hatları ile Genel Müdürlükçe belirlenir.
- 7.** Öğrencilerin tercih ettikleri sanat alanının duayenlerini tanınmaları, onlarla söyleşiler gerçekleştirmeleri, bu bağlamda İstanbul'un imkânlarından yararlanmaları sağlanır.
- 8.** Proje kapsamına alınan öğrencilere Genel Müdürlükçe belirlenen kitaplar, makaleler veya derlemeler esas alınarak okuma programı uygulanır. Öğrenciler, her ay için belirlenen eser, makale ya da derlemeleri proje danışmanı öğretmen rehberliğinde okuyarak ay sonunda müzakere ve değerlendirmeye tabi tutarlar. Kendi alanında öncü olan ve iz bırakan sanatkarlarla ilgili okumalar yaparlar. Hayatta olanlarla söyleşiler gerçekleştirirler.
- 9.** 9. ve 10. sınıfta seminer, konferans ve okuma programına alınan öğrenciler için yaz dönemi en az üç (3) hafta mûsikî, hüsn-i hat etkinliklerine katılırlar. Ayrıca seçtikleri alanla ilgili okuma kampları, atölye çalışmaları, gezi-inceleme programları da uygulanır.
- 10.** Programın gerçekleşmesi için öğrencilerin aktif olduğu bir öğrenme ortamı sunulur. Çalışmaların verimli bir şekilde yürümesi için standartlara uygun salon, kütüphane, okuma salonu, atölyeler vb. eğitim ortamları hazırlanır. Proje ile ilgili enstrümanlar ve eğitim araç ve gereçleri temin edilir.
- 11.** Hüsn-i hat ve mûsikî alanında öğrencilere birebir rehberlik yapacak danışmanlar belirlenir.
- 12.** 11. ve 12. sınıfta öğrenciler seçmeli "Hüsn-i Hat" ve "Dinî Mûsikî" derslerini alırlar.
- 13.** Hüsn-i hat projesi daha çok uygulamaya yönelik olarak icrâ edildiği için bu dersin teorisi ve uygulamasının birlikte işlenmesi uygun olacaktır.
- 14.** Meşşâ aşamasında her bir öğrenciyle birebir öğrenme yolu takip edilmelidir.
- 15.** Malzemelerin hazırlanması konusunda klasik şekilleri korumak kaydı ile teknolojik imkânlardan faydalanılmalıdır. Gereken durumlarda taklit etme ve kopyalama yöntemleri uygulanabilir.
- 16.** Mûsikî alanı; mûsikî kültürü, musikî algısı ve bilgilenme, dinleme, söyleme-çalma uygulama alanlarından oluşan bir alandır. Bu çerçevede her alana ilişkin öğrencilere yönelik etkinlikler yaptırılır ve her birine eşit önem ve zaman vermelidir. Öğrenme-öğretme sürecinde çevre özellikleri, öğrenci grubunun ilgileri, ihtiyaçları, beklentileri, hazır bulunuşluk düzeyleri ve ön bilgileri dikkate alınır.

- 17.** Mûsikîde yeri geldikçe sazlar tanıtılmalı ve “makam”ın icrası gerçekleştirilmelidir.
- 18.** Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre farklılık arz eden durumlarda seviyeye göre çeşitlendirmeler yapılır ve tüm öğrencilerin kendi yeteneksel kapasitesine göre bir gelişim göstermesine olanak tanınır.
- 19.** Ders içi ve dersler arası ilişkilendirmeler de yapılır. Özellikle Kur’an-ı Kerim dersi ve öğretmenleri ile koordineli bir şekilde ders içi ve ders dışı etkinlikler düzenlenir. Öğrencilerin besteci ve yorumcuların biyografilerini incelemeleri, konser etkinliklerine, okul içi ve okullar arası yapılan yarışmalara katılmaları ve görev almaları teşvik edilir.
- 20.** Uygulama örnekleri açısından yetkin kişilerin okula davetleri yapılır.

F. EBRU:

Hüsn-i Hat projesini tercih eden öğrencilerden isteyenler ile ebru çalışması da yapılabilir. Ebru çalışmasına katılan öğrenciler;

- 1.** Ebru sanatı hakkında genel bilgi edinir.
- 2.** Ebru sanatının tarihi, dünya sanatları içindeki yeri ve bu sanatın önemli temsilcileri hakkında bilgi sahibi olur.
- 3.** Ebru yapımı öncesi her türlü ön hazırlığı yapabilme becerisini kazanır.
- 4.** Ebrunun bütün temel formlarını yapabilir.
- 5.** Ebruda hatib ve çiçek formlarını teknede şekillendirmeyi kavrar.
- 6.** Ebruda akkâse formların üretilme tekniklerini bilir.